

ANALIZA PRIJEDLOGA „CJELOVITE KURIKULARNE REFORME“

I. „CJELOVITA KURIKULARNA REFORMA“ - ne može se nazivati cjelovita jer NIJE ZAHVATILA, A NUŽNO JE:

Nastavni plan i nastavni program, Odgojnu funkciju škole, Nastavničke fakultete, Zakon o odgoju i obrazovanju i o prosvjetnoj inspekciji, Problem hiperinflacije odličnih ocjena i učenika, Agenciju za odgoj i obrazovanje, Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje, Rasterećenost učenika i didaktički materijalizam, Upisnu politiku u škole i na fakultete, Kurikul za stručne suradnike, Korelaciju HJ, LK, GLK s vjeronaukom – pasionskom baštinom, Financiranje reforme, društveni i materijalni status učitelja, profesora i školstva.

1. Nastavni plan i nastavni program

Nastavni plan kao školski dokument koji određuje koji će se predmeti izučavati, njihov redoslijed i broj sati nije uopće razmatran niti mijenjan, osim što se naknadno u hodu predložilo uvođenje informatike od 1. raz. OŠ kao izbornog predmeta što ćemo kasnije argumentirati kako je to s pedagoškog aspekta pogrešno i nepotrebno. Pored ogromnog broja nastavnih predmeta nedopustivo je uvoditi nove posebne redovne nast. predmete poput Građanskog odgoja jer se relevantni sadržaji toga područja već obrađuju u nekoliko nastavnih predmeta i na SRZ.

Sadržaji, programi nisu uopće prikazani. Ako je suditi po smjernicama za učenje i poučavanje u pravilu i u većini nastavnih predmeta sadržaji nisu mijenjani, osim što su u hrvatskom jeziku promijenjeni pisci i lektira po vrlo čudnom kriteriju i principu isključivosti o čemu će biti riječ u drugom dijelu analize. Učitelji i profesori iz prakse imaju ozbiljne primjedbe na nelogično i nepotrebno prebacivanje nastavnih cjelina iz razreda u razred ili unutar jednog razreda iz jednog polugodišta u drugo. Tek toliko da se nešto mijenjalo ne pazeći na logičku povezanost sadržaja. To je među nekim predmetima narušilo mogućnost korelacije i prioriteta da učenici određene sadržaje najprije uče u matičnom predmetu, a poslije u sekundarnom predmetu (međusobni odnosi matemat., fizike, zemljop.; hrvat. jezika, povijesti, GLK, LK, vjero. ; zemlj. i povijest, itd.). Smatramo nužnim iz svih nastavnih predmeta izbaciti zastarjele, trivijalne i nepotrebne podatke, a u određenoj mjeri zamijeniti ih relevantnim sadržajima. Nažalost, to nije izvršeno, a u hrvatskom je to učinjeno skandalozno.

2. Odgojna funkcija škole

O odgojnoj funkciji škole nije se poduzelo ništa, što više „CKR“ uvelike pridonosi njenom atrofiranju. Njih zanima informiranje o svemu i svačemu bez odgojnih vrijednosti. Škola je i odgojna ustanova. Ona nije tvornica znanja i informiranja. Mi imamo Zakon o odgoju i obrazovanju, a ne o informiranju. Imanentno pojmu učitelj, profesor, škola jeste i odgoj. Mi nismo informatori. Naša se funkcija u školi temelji na metodama pedagoške znanosti koja nas obavezuje poučavati, uvjeravati i navikavati u onomu što je poželjno, pozitivno, moralno i prihvatljivo te postavljeno za univerzalni cilj ili kao ideal kojemu trebamo težiti, a ne neutralno informirati i prepuštati nezrelima s još ne formiranim stavovima da sami rasuđuju što je dobro ili ne po kriteriju što je njima draže i ugodnije. Tako se tvorci i zagovornici pedofilske i seksualno nastrane sadržaja lektire pozivaju na „ interese djece, jer ne žele čitati dosadnu lektiru“. U tom kontekstu nudi se maloljetnicima vrlo upitne sadržaje o zdravlju i građanskim pravima bez vrijednosnog suda. To je manipulacija odgoja, slobode i vrijednosti. Nema odgoja bez odgoja. To je odgoj od a ne za slobodu, odgoj s lažnim pravima a bez dužnosti i odgovornosti, odgoj bez morala. To je odgoj za slobodu raspadanja. To je pedagoški karcinom. Nedopustiva je to destrukcija i diskriminacija, koja očito nekima odgovara i služi u borbi protiv moralnog preobražaja hrvatskog društva.

3. Nastavnički fakulteti

Oni koji educiraju kadrove za odgoj i obrazovanje, a oni bi trebali inicirati, motivirati i biti nositelji „CKR“-a u DV, OŠ i SŠ, nisu uopće zahvaćeni kurikularnom reformom. Bez osposobljenih kadrova i najbolje osmišljena reforma pada na ispitu provedbe u praksi. Ne može netko osposobljavati nekoga za nešto ako sam nije za to osposobljen. A Agencija za odgoj i obrazovanje, na koju se voditelji „CKR“-a pozivaju, zaista nema te kadrove s potrebnim referencama i kompetencijama. Vrlo je malen broj pojedinaca sveučilišnih profesora uključen u izradu predmetnih kurikula. Neke stručnjake „ekspertna grupa CKR“-a nije željela angažirati. Neodgovorno je izjavljivati kako se nisu javili. Sustav se time ne smije samozadovoljavati. Problem time nije riješen, već je produbljen. Indikativno je da su eminentni sveučilišni profesori, koji su sudjelovali u izradi pojedinih kurikula, prekinuli daljnji rad i ogradili se od svega sa izuzetno snažnom kritikom i nezadovoljstvom prema metodama, sadržajima i raznim

nametanjima od voditelja „CKR“-a. Prepustiti praktičarima bez predstavnika znanstvene vertikale da vode projekt zapravo je neozbiljno, neodgovorno, nestručno i unaprijed osuđeno na neuspjeh.

Osim toga mnogo je nagomilanih problema na nastavničkim fakultetima. Spomenimo samo upitnost nekih diploma na Učiteljskom fakultetu, a to je povezano s OŠ. Što je s Bolonjskim modelom? Je li Bolonja riješila probleme i ostvarila očekivanja zbog kojih je uvedena ili je stvorila još nove i produbila stare probleme? Za kakvim promjenama vapi nastavni planovi i programi? Kakve, kolike i za koga fakulteti proizvode kadrove? Za koju privredu, tehnologiju, kulturu, obrazovanje, znanost i umjetnost? Zašto na nastavničkim fakultetima studenti imaju premalo didaktike, pedagogije, psihologije, filozofije odgoja itd? Jesu li osposobljeni za rad u školi? Tko kontrolira kvalitetu nastave profesora na fakultetu? A otvaraju se učilišta, veleučilišta, fakulteti po malim mjestima pa skoro i po selima. Jesu li to filijale pojedinaca koje im služe za dodatnu zaradu? Kolika je tjedna satnica sveučilišnih profesora? Kakva je kvaliteta nastave onih koji tjedno predaju dvostruko više od propisane norme? Koliki su troškovi prijevoza i dnevnica? Komu treba takav javašluk i lov u mutnom? Tko to kontrolira? Jesu li u postupku reizbora i napredovanja u zvanja potrebne reference zaista na znanstvenoj razini? Svi prolaze na reizboru! Zašto se neki „projekti“ financiraju, a neki projekti nemaju podršku? To je neracionalno rasipanje sredstava. Sve to tzv. Cjelovitu kurikularnu reformu očito uopće ne zanima, a ima aspiracije nazivati se cjelovitom i pozivati se na znanost koju zaobilazi udaljenošću svjetlosne godine.

4. Zakon o odgoju i obrazovanju i prosvjetnoj inspekciji

Zakon o odgoju i obrazovanju ne sadrži i ne definira bitne odrednice odgoja i obrazovanja iz pedagoške prakse koje nisu utvrđene ni jednim drugim aktom škole, npr. uvođenje na mala vrata 3. str. jezika te njegov status i ocjena a u OŠ, koji je protivan nast. planu i programu i nepredviđen Zakonom. Nedorečen je, površan i u nekim stavkama proturječan. O odgoju u njemu nema bukvalno ništa osim ciljeva odgoja i tzv. pedagoških mjera. Previše je stavki koje se mora promijeniti kao npr. smisao ovakvoga nestručnog Školskog odbora bez kompetencija vanjskih članova s ovlastima upravljanja školom, imenovanje i reizbor ravnatelja, nedopustiva ograničenja ovlasti ravnatelja ustanove - škole, status i stručne ovlasti svakog stručnog suradnika a osobito pedagoga škole, unutarnja kontrola uopće nije definirana kao ni konzekvence za nerealizirane radne obveze, financiranje nekih poslova, dvostruki izvor plaća za učitelje, zaštita učitelja i profesora od pritisaka i neprihvatljivih ponašanja roditelja i učenika, status nadarenih učenika, onemogućavanje integracije učenika s težim teškoćama u redovne programe, itd.

Prosvjetna inspekcija je crna točka u školskom sustavu. Nerijetko prelazi svoje ovlasti ne samo u području prava iz radnog odnosa. Destruktivno djeluje neutemeljenim i protuzakonitim pritiscima na škole i ravnatelje. Sami sebi pišu anonimne prijave protiv pojedinaca, optužuju ih i sude im. Naređuju školskim odborima protuzakonite radnje. Napadaju ono što se zakonski ne može napadati i brane ono što se zakonski ne može braniti, zavisno o tomu o kome je riječ. Nikome ne odgovaraju za nestručno i nezakonito djelovanje jer ih nitko ne kontrolira. Protuzakonitim odlukama ili podržavanjem takvih pronevjerili su stotine milijuna kuna i nitko od njih nije nikada odgovarao niti snosio bilo kakve konzekvence za to. Na desetine drugih kao i na vlastitom primjeru sam se u to uvjerio kada sam i zbog njihovih pristranih i nezakonitih postupanja naplatio od MZOS-a više od milijun kuna. U prosvjetnoj inspekciji kao jednoj vrlo važnoj karici u sustavu školstva treba hitno izvršiti duboko zimsko oranje nastojeći iskorijeniti višegodišnji korov i stvoriti preduvjete da bude konstruktivna sastavnica i promicateljica pravednijeg, kvalitetnijeg i efikasnijeg rada u školskom sustavu. „CKR“ je jedinstvena prilika da se i u tom segmentu napravi red, rad, disciplina i odgovornost.

5. Hiperinflacija odličnih ocjena i učenika

To je goruće pitanje hrvatskog školstva koje „CKR“ ne rješava. Osnovne škole su izgubile kompas, kompromitiraju smisao učenja, znanja, razvitka kognitivnih sposobnosti i kriterija ocjenjivanja. U razrednoj nastavi gotovo svi prolaze s odličnim uspjehom, a s 5,00 od 50 do 90 posto učenika. U predmetnoj nastavi taj se uspjeh smanjuje, ali je također neobjektivan i vrlo visok te se kreće od 50 do 80 posto pa i više odličnih učenika. S 5,00 broj učenika nije drastično iznad realnog stanja. Većina učenika u srednjim školama ne potvrdi takav uspjeh iz OŠ, u pravilu postižu niže rezultate. Mnogo je činitelja unutar sustava, ali i izvan njega, koji pridonose takvom stanju. Za to snose odgovornost ocjenjivači i svi oni koji na njih vrše pritiske: ravnatelji, pedagozi, razrednici, učitelji, učenici, roditelji, MZOS-a, AZOO-a, NCVV, prosvjetna inspekcija. Ozbiljni problemi proizlaze iz Zakona, Pravilnika o praćenju i ocjenjivanju znanja učenika, iz Vremenika pisanih provjera te iz manjkavosti stručne i profesionalne strategije

vođenja provjeravanja i ocjenjivanja. Krajnje je vrijeme da se ti problemi stave na dnevni red i počnu rješavati jer ovakvo stanje ne vodi ničemu. „CKR“ to ne prepoznaje kao besmislenost i ne samo da ništa ne poduzima za otklanjanje tih slabosti, nego, što više, s nekim prijedlozima takvo stanje podržava i pogoršava o čemu će biti riječ u drugom dijelu analize kurikularne reforme.

6. Agenciju za odgoj i obrazovanje, AZOO

Agencija je slijednica Zavoda za školstvo. On je nekada imao 70 do 80 % zaposlenih s visokim referencama, s objavljenim stručnim radovima i sa znanstvenim stupnjem, koji su bili nositelji promjena u školstvu, a danas je takvih ispod 5 % od stotinu i više zaposlenih. Posljednjih godina se zapošljavalo po podobnosti i „po babi i po stričevima“ nestručan kadar, koji nije bio u stanju ni osmisliti niti će se unaprijed moći nositi s promjenama „CKR“-a. Kakve reference ima ravnateljica Agencije? Sukladno tomu što se može očekivati o razvoju iste? Ništa! U organizaciji stručnih usavršavanja u pravilu angažiraju predavače izvana, a njihovo sudjelovanje u prezentaciji radionica upitnih sadržaja nerijetko je nesvrhovito za nastavni proces. Ono u čemu su prepoznatljivi jeste hiperprodukcija zvanja mentora i savjetnika. Od nekoliko tisuća promoviranih nema nitko u sustavu, a osobito u školama, nikakve koristi. Čast vrlo malom broju izuzetaka. Kriterij za ostvarenje tih zvanja je ispod svake stručne razine. U Njemačkoj postoji nekoliko stupnjeva zvanja i nitko ne može biti imenovan ravnateljem škole ako nije u najvišem zvanju do kojeg se dolazi mnogo teže nego kod nas. Ne može se uspoređivati sa stjecanjem magisterija i doktorata znanosti, ali kada bi se takvi kriteriji primijenili kod nas imali bismo bar 30 do 50 puta manje mentora i savjetnika. U našem školskom sustavu magistri i doktori znanosti ne mogu biti promovirani u mentore ili savjetnike ako ih ne predlože činovnici Agencije, koji u pravilu imaju nižu stručnu spremu od njih. To je stručna diskriminacija. Komu takva Agencija treba, koji je njezin smisao? Koliko novca troši godišnje? Rješenje je u podizanju kriterija i referenci pri zapošljavanju te u reizbornosti onih koji žele biti savjetnici u Agenciji ili je ovakvu kakva jeste treba hitno ukinuti.

7. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje, NCVV

Svake godine 50-ak zaposlenih troši više desetaka milijuna kuna iz državnog proračuna za lošu organizaciju državne mature i parcijalno vanjsko vrednovanje. Kako sami nisu u stanju kvalitetno organizirati svoje radne obveze, dosta novca troše na vanjske suradnike koji rade umjesto njih. Kao i u Agenciji i ovdje je problem stručnosti zaposlenih. „CKR“ predlaže da se što manje provodi vanjskih vrednovanja pa je to još razlog više da nam ovakav NCVV nije potreban. Uloge ovih dviju ustanova, NCVV i AZOO, može se zamijeniti jednom novom. Nije bitno hoće li se zvati Institut za odgoj i obrazovanje, Zavod ili nešto treće, već je bitno da se dobije stručniji kadar s potrebnim kompetencijama, kvalitetniji rezultati rada i racionalizacija financijskih sredstava. U tom slučaju može se smanjiti dio kadra i u MZOS-a. U sustavu je previše onih koji nisu u „proizvodnji“ i od kojih ima premalo koristi.

8. Rasterećenost učenika i didaktički materijalizam

Uz već opjevanu opterećenost i rasterećivanje učenika sada nam „CKR“ predlaže uvođenje novog izbornog predmeta od 1. razreda OŠ i sedam međupredmetnih tema kako bi pospješili hiper razmnožavanje didaktičkog materijalizma koji za posljedice ima pedagoški kaos, indiferentnost i anemičnost i kod učenika i kod profesora. Pritisnuti tim činjenicama predstavnici „CKR“-a na jednoj raspravi ad hok obećao da će smanjiti sadržaje po nastavnim predmetima 30 %. Tko će to smanjiti, kada i po kojem kriteriju nije nam poznato, a za pretpostaviti je da si udvaraju kako su, tko drugi nego oni, „Bogom dani“ i za to. To se ne bi smjelo prepustiti slučajnosti ili diletantima i njihovim proizvoljnim hirovima već timu znanstvenika iz svakoga predmetnog područja.

Ovdje valja istaknuti da su voditelji „CKR“ i predmetnih kurikula poslije rasprava mijenjali i nadograđivali svoje prijedloge pa se na kraju ne može razabrati što su njihovi stavovi i prijedlozi, a što je sve naknadno unešeno i čije je to. Tako ne treba isključiti mogućnost da su već neki predmeti argumentirane kritike promijenjeni pa se može očekivati reakcije kako u kurikularnim materijalima nečega nema.

Možda su na dobrom putu da izbace iz nastave oca hrvatske književnosti i sve što ima nacionalno i vjersko obilježje te nam nametnu, njima omiljene, jednomne ideološke, hedonističke, „znanstvene“ i „moralne“ sadržaje kojima truju i nastoje razoriti brak, obitelj i hrvatsko društvo te njegovu povijest, kulturnu baštinu, jezik, obrazovanje i znanost. Dobro je da je to na vrijeme identificirano i da je stvorena kritička svijest otpora među hrvatskim intelektualcima. Jedno od najbitnijih obilježja europske kulture jest vraćanje svojim velikanima i njihovim djelima, a zar ćemo mi Hrvati prepustiti svoje velikane primitivizmu.

9. Upisna politika u SŠ i na fakultete, (kadar za HZZZ),

Upisne kvote ne određuju se proizvoljnim administrativnim odlukama, nego na temelju stručnih analiza društvenog i privrednog razvoja i potreba za kadrovima. „CKR“ ne zanima koja su zanimanja na razini SSS i VSS suficitarna ili deficitarna. Koliko Hrvatsku košta proizvodnja kadrova za Hrvatski zavod za zapošljavanje i za odljev stručnjaka u inozemstvo? Nisu li to preozbiljni problemi ne samo u sustavu odgoja i obrazovanja, nego i vrlo osjetljivo nacionalno i političko pitanje koje odgovorni ne bi smjeli zataškavati i ponašati se kao da se to njih ne tiče. Ovo je još jedan simptomatičan primjer i dokaz kako „CKR“ nema potrebne širine i vertikale u sagledavanju i tretmanu uloge i značenja odgoja i naobrazbe u društvu, nego su se uskogrudno začahurili u neke svoje vlastite interese i preokupacije, a na štetu općeg dobra hrvatskog društva. Dakle, ne radi se u „CKR“-u o cjelovitom pristupu i intenciji temeljitih promjena, nego o nekom prikrivenom i vjerojatnom, oni misle, samo njima poznatom planu i cilju koje skrivaju od pedagoške javnosti. Ovdje se valja prisjetiti i dijela sadržaja iz naprijed iznesenog o nastavničkim fakultetima koji problematizira broj učilišta, kvalitetu kadra, upitnost zapošljavanja i razvoja privrede te o skrivanju nastavnih sadržaja.

10. Nema kurikula za stručne suradnike

Ovaj kurikul se nigdje ne spominje, nema ga. Školi su u manjoj ili većoj mjeri potrebni svi profili stručnih suradnika, ali su njihove uloge, opterećenost i funkcije različite. Pedagozi po prirodi stvari osim odgojne funkcije, kao didaktičari i metodičari, vezani su na osobit način za proces nastave, njegovu efikasnost i uspješnost. Stoga bi trebali imati i drugačiji status, ovlasti i odgovornost u školi u odnosu na ostale profile stručnih suradnika, koji nemaju izravne kontakte s nastavnim procesom kao primarnom i osnovnom djelatnošću škole. Kod nas vlada uravnilovka te uopćavanje i ujednačavanje i onoga što je različito, manje ili više značajno, kompleksno i odgovorno. Škola ima kao i ljudski organizam vitalne i manje važne organe, odnosno službe bez kojih ne može funkcionirati, ali nemaju sve jednako značajne i funkcije. Stoga se u školi mora znati tko je za što nadležan i zašto je odgovoran. Uopćeni naziv „stručni suradnik“ za sve različite profile stručnjaka ne ide tomu u prilog. Što je stručni suradnik? Izmišljeni naziv koji ništa ne govori o struci, a kada se kaže pedagog škole, logoped, defektolog, onda to nešto znači. U ugovoru o zasnivanju radnog odnosa ne piše pedagogima da su na radnom mjestu stručnog suradnika, nego pedagoga škole. U postojećoj nomenklaturi stručnih suradnika, pedagoga, defektologa, socijalnih pedagoga, dobrim se dijelom navodi kao da oni vrše iste poslove i da imaju iste kompetencije, što je nedopustivo bez obzira na manji dio međusobne suradnje. Te se razlike osobito dobro vide i dolaze do izražaja u procesu kurikularnih promjena. Neki su kompetentni za svoje usko predmetno područje, a pedagozi imaju šire kompetencije s različitih aspekata organizacije, realizacije, uspješnosti, evaluacije i svrhovitosti pedagoško-didaktičkog rada u školi.

11. Korelacija HJ, LK i GLK s vjeronaukom, pasionska baština

Pasionska baština je kod nas Hrvata izuzetno bogata. „CKR“ je zanemaruje i prepušta slobodi pojedinaca da po svom vlastitom ukusu i izboru nešto obrade ili ne. Ono što nije eksplicite navedeno u programu, u pravilu se ne obrađuje. Rijetko koji narod kao naš ima tako bogatu tradiciju s pisanicama, božićnim i uskršnjim pjesmama i običajima. Mi pripadamo kršćanskoj civilizaciji kojoj smo dali ogroman prinos ne amo kroz mučenike, nego i u kulturi, slikarstvu, glazbi i znanosti. To nas je održalo kroz povijest. Koliko pasionska baština ima značenje potvrđuju činjenice kako ona ima posebnu terminologiju i vlastiti leksikon. Zato začuđuje da se olako prelazi preko svega toga i skriva od novih naraštaja te pokušava prepustiti zaboravu, a tako se može interesantno i lijepo obrađivati s učenicima na satovima književnosti, likovne i glazbene kulture. Hrvati se sigurno ne žele odreći tih plemenitih vrijednosti koje obogaćuju duh i biće naroda te ih to čini ponosnim u zajednici europskih naroda.

12. Financiranje reforme, materijalni i društveni status učitelja, profesora i školstva

Voditelji „CKR“ u materijalima kurikula ne razrađuju financijski plan niti su utvrdili potrebna financijska sredstva za ostvarenje mnogih stavki za koje u postojećem financiranju nisu predviđena sredstva. Tko će i kada osigurati sredstva za tjedan, dva ili mjesec dana terenske nastave? Škole nisu u stanju svaki dan osigurati ni papirnate ubruse u toaletima. O društvenom i materijalnom statusu učitelja i profesora nema ništa. Taj ponižavajući status ugrožava dostojanstvo tih ljudi, njihov profesionalni ponos, golu egzistenciju. Cijeli radni vijek rade za sramotnu naknadu, a onda odlaze u mirovinu s tri tisuće kuna ili još manje dok u državnim firmama dobivaju izuzetno visoke plaće i odlaze

u mirovine sa stotinama tisuća otpremnine i pristojnom mirovinom za više nego pristojan i normalan život. U školstvu je pravilo da s povećanjem birokratskih nameta i novih opterećenja plaće padaju. Do kada? Zašto oni koji batinaju ili oni koji mlate praznu slamu imaju veće plaće od onih koji odgajaju i obrazuju? Zašto se sindikatima daje svake godine 30-ak milijuna kuna iz proračunskih strogo namjenskih sredstava za školstvo? Koliko se godišnje plaća najam zgrade na Sveticama? Školski sustav je neracionalan, za sve ima novca, a samo nema za škole, učitelje i profesore. Što će Zagrebu 300 automobila, neka idu na posao gradskim prijevozom. Nažalost, u školstvu se pruža pasivni otpor. Šuti se i sve manje radi. Što je ostalo od HNOS-a i „zdravstvenog odgoja“? Manje više vrlo slično u većini škola ništa ili manje od toga. Tu sudbinu čeka i „CKR“ pod uvjetom da se bitno ne promijeni odnos prema učiteljima i profesorima. Bez kadra svake su promjene isprazne, besmislene i bespredmetne te unaprijed osuđene na propast.

II. „CJELOVITA KURIKULARNA REFORMA“ nameće diskutabilne i štetne prijedloge:

„CKR“ Uvodi 4 razine usvojenosti i ishode, Zanemaruje „STEM“područja , predlaže Informatiku od 1. razreda OŠ, produžuje OŠ i SŠ s 12 na 13 godina, predlaže terensku nastavu i do mjesec dana, izbacuje nacionalne pisce i lektiru, zauzima se za ukidanje brojčanih ocjena, predlaže Kurikulum za djecu s posebnim potrebama, Kurikul za vjeronauk, sedam Međupredmetnih tema: Poduzetništvo u vrtićima i OŠ, Učiti kako učiti, Zdravlje, Građanski odgoj i obrazovanje, Osobni i socijalni razvoj, Održivi razvoj, Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije, nameće Mape za praćenje i vrednovanje građanskog odgoja.

1. Razine usvojenosti i ishodi

Predložene su četiri razine usvojenosti i s njima paralelno ishodi. Oni imaju predominantnu tekstualnu i prostornu poziciju u dokumentima. Na javnim i stručnim rasparavama voditelji „CKR“ i predmetnih kurikula na inzistiranje sudionika rasprava da objasne što su zapravo i koji je smisao razina usvojenosti i ishoda, nisu dali jasan odgovor. Na opaske stručnjaka da je takvo ocjenjivanje neprovedivo, kategorički su tvrdili da oni nisu podloga ili kriterij za ocjenjivanje znanja učenika. A što su onda? Na nekoliko skupova kojima smo nazočili odgovora nismo dobili. Jedan je sveučilišni profesor koji je sudjelovao u izradi predmetnog kurikula pa odstupio zbog neslaganja s takvim dokumentima ustvrdio da, poslije objašnjenja koje je iznio voditelj „ekspertne grupe“ prof B. Jokić, ne znamo ništa više nego smo znali prije njegova objašnjenja. Činjenice upozoravaju da se tu radi o neartikuliranom koktelu metoda rada, ciljeva, zadataka, sredstava, obrazovnih postignuća i ocjenjivanja, a vjerojatno i nekih drugih teško prepoznatljivih sastavnica. Možemo prihvatiti da je ishod i najviša razina usvojenosti za učenike strukovnih škola: za bravara izraditi cilindar za zatvaranje vrata, za stolara napraviti stol, za autolimara ispeglati karambolirani lim itd., ali ne možemo analogno tomu postaviti istovjetne ishode za učenike gimnazija, za apstraktne predmete i teorijske kognitivne sposobnosti. Osim toga, što će ishod i usvojenost na prvoj i drugoj razini za strukovne škole u kojima učenici samo opisuju nešto a ne znaju to konkretno napraviti. Škola mora proizvesti majstora koji zna nešto napraviti a ne uprazno „filozofirati“.

Na prvoj i drugoj razini u svim predmetnim kurikulumima pretežno se navodi i ponavlja da će učenici opisati i prepoznati nešto, a nema kognitivnih termina: razumjeti, spoznati, shvatiti, definirati, naučiti, usvojiti, itd. Tu se radi o podcjenjivanju sposobnosti učenika. Na trećoj i četvrtoj razini nerijetko se isprepliću iste sintagme ishoda. Nerijetko se nalaze proturječnosti između smjernica i razina usvojenosti. Mogli bismo iznositi primjer za primjerom iz većine predmeta kao npr. za biologiju: na str. 13 u smjernicama za učenje navode da se izostavi iz provjere i detaljne obrade „izdvajanje spolno prenosivih bolesti“, a u razinama usvojenosti se zahtjeva da se učenici odgovorno spolno ponašaju i da suprotstavljaju stavove o spolnom ponašanju. Kako mogu biti odgovorni za ono što ne poznaju, za ono što nisu učili? Time sugeriraju suprotstavljavanje o spolnom ponašanju a da uopće ne ukazuju da nisu sva spolna ponašanja ispravna i zdrava što je neodgojno, štetno i nedopustivo za djecu i mladež. Na str. 16. u smjernicama za učenje navode da se izostavi iz provjere i detaljne obrade „detaljna klasifikacija organizama“ a na 4. razini usvojenosti se od učenika zahtjeva da čak „samostalno osmišljava kriterije prema kojima klasificira organizme“. Sličnih proturječnosti i zbrke ima i u drugim predmetnim kurikulumima.

Na četvrtoj razini na više mjesta u nekoliko predmetnih kurikula eksplicite je navedeno da će „učenici znanstvenim metodama dolaziti do novih spoznaja“. Evo par primjera za to: Na str. 4. navode da će učenici: „razviti istraživačke kompetencije temeljene na znanstvenim principima i odgovornosti“. A za 8.raz. (str.17) učenik „primjenjuje osnovne principe znanstvene metodologije i objašnjava dobivene rezultate“, „opisuje ulogu kontrolne skupine i ponovljenih uzoraka u istraživanju“, „komentira etičnost i odgovornost znanstvenika i društva pri korištenju rezultata bioloških otkrića“. To je neprimjereno kronološkoj dobi, psihološkom razvoju i kognitivnim sposobnostima učenika. Nisu osposobljeni za sve znanstvene metode rada ni njihovi profesori, a kako bi tek onda učenici trebali biti znanstvenici. To je klasično precjenjivanje njihovih sposobnosti. Ako je suditi po smjernicama za učenje i poučavanje te po četiri razine usvojenosti možemo konstatirati da u pedagoško didaktičkom kontekstu ponuđeni pojmovi u materijalima nisu jasno determinirani, da zanemaruju temeljne postulate didaktike i metodike o primjerenosti nastave dobi učenika, o zornosti, o demonstraciji, o eksperimentu i mogućnosti provodivosti ili o uspješnoj ostvarivosti. Vrlo je ozbiljan stručni problem kada će i koliko puta u tijeku nastavne godine učitelji i profesori utvrđivati na kojoj je razini usvojenosti svaki učenik i koliko im vremena za to treba. Nije li to dupliranje s postupcima provjeravanja i ocjenjivanja znanja učenika? Hoće li ostati dovoljno vremena za ostale etape nastavnog sata: obrada, ponavljanje, utvrđivanje, vježbanje?

2. Zanemaruje „STEM“ područja

U „ekspertnoj grupi“ voditelja „CKR“-a nema niti jednog člana profila prirodne grupe predmeta koja je prezentirana kao „STEM“ područje – znanost, tehnologija, energetika, matematika, inženjerstvo. Zato tri člana pripadaju istoj partiji dok iz drugih stranaka nema nikoga. Nije slučajno da ta takozvana grupa društvenjaka ignorira stručnjake prirodnih znanosti. Čak se otvoreno predlaže da se u gimnazijama i drugim srednjim školama smanji broj sati redovne nastave iz matematike a poveća satnica izborne nastave, te da se za izbor studija učenici prerano odlučuju nakon 2 razreda pa će se smanjivanjem satnice iz matematike u 3. i 4. razredu smanjiti i interes srednjoškolaca za studije u kojima su potrebni jaki temelji prirodne grupe predmeta. Za državnu maturu gimnazijalcima predlažu dvije razine matematike, normalnu i nižu. Kakvu poruku time šalju učenicima? Ne morate učiti matematiku, možete maturirati s lakoćom na nižoj razini. To je nedopustivo. Neka istraživanja u Zagrebu pokazala su da učenici zbog toga idu linijom manjeg otpora i bježe od „tvrđih“ studija kao što su matematika, kemija, fizika, biologija, medicina, farmacija, elektrotehnika, građevinarstvo, strojarstvo, a odlaze u „mekše“ i lakše društvene studije. Norveška Vlada ima oko 50 % članova inženjera. Ne mogu privredne probleme neke zemlje riješiti društvenjaci, a nama se upisuje sve manje studenata u inženjerstvo, a na burzama zapošljavanja sve je više društvenjaka. „CKR“ mora voditi o tomu brigu kako ne bi pridonosila negativnoj tendenciji usmjeravanja i onih studenata koji imaju predispozicije kognitivnih sposobnosti za „tvrđe“ i potrebnije studije. Bar takvima moramo omogućiti da u srednjim školama štitimo i razvijamo njihove interese za prirodne, tehničke i biomedicinske i dr. fakultete. O „STEM“-u se ne može donositi odluke bez stručnjaka toga područja! U protivnom, takve su odluke nelegitimne, nestručne, politički nametnute i osuđene na propast. Očito je, to potvrđuje više činjenica, a protiv činjenica nema dokaza, da takozvana ekspertna grupa voditelja „CKR“-a ima samo politički legitimitet i to partije koja nije više na vlasti, a nikako i stručni, osobito ne za područja s kojima nemaju nikakve veze a i za njih su diktirali pravila i crtali preuske kurikularne okvire.

3. Informatika od 1. razreda osnovne škole

Bilo bi mnogo bolje i korisnije da se „CKR“ zauzima za promjenu zastarjelih sadržaja i aktualizaciju istih najnovijim postignućima na tom području te da osobito podržava informatiku i u OŠ i u SŠ da bude redovan a ne izborni predmet i ne od 1. razreda OŠ. Od 5. do 8. razreda informatiku pohađa oko 95 % učenika pa je i to relevantan pokazatelj koji upućuje na status redovne nastave. Istraživanja pokazuju da naši učenici u osnovnim školama mnogo više vremena provode dnevno za računalima i na raznim društvenim mrežama nego za knjigom. Asocijalnost naših učenika poprima ozbiljne razmjere pedagoških i psiholoških problema. Tomu bi uvelike pridonijelo i uvođenje informatike od prvoga razreda. U tom slučaju imali bismo dodatni problem preopterećenosti učenika. Pedagoški je nedopustivo da učenici sa šest godina, koji još uče slova, zbrajati i oduzimati do deset, imaju više predmeta i sati u jednom danu nego što imaju godina. S informatikom bi imali devet predmeta. To bi zahtijevalo naredne četiri godine

zaposliti svake po 150 do 200 učitelja informatike, a to ima svoju cijenu o kojoj „CKR“ ne vodi brigu i ne pita se tko će osigurati novih 100 milijuna kuna. Primarniji je zadatak rješavati ugroženi materijalni položaj zaposlenika u školstvu. U Americi su ukinuli informatiku kao poseban predmet jer se ona prakticira u više drugih nastavnih predmeta.

4. Produženje osnovne i srednje škole s 12 na 13 godina

Ako će se osnovna škola produžiti na devet godina tako da prvi razred bude u prostorima dječijih vrtića, onda se može razmotriti tehnička mogućnost takve realizacije u kojoj bi došlo do rasterećenja sadržaja iz postojećih osam razreda. Nije jasno da li će djeca moći ostati u vrtiću do šeste ili sedme godine. Postojeće osnovne škole nemaju uvjete za devet razreda jer bi se većina koja radi u jednoj smjeni morala ponovo vratiti na rad u smjenama. Ovdje se javlja upozorenje razvojne psihologije i didaktike o tomu mogu li djeca u vrtiću učiti dio gradiva iz dosadašnjeg prvoga razreda, a u prvom razredu učiti ono što se prije učilo u drugom, u petom što se prije učilo u šestom itd.? Je li to primjereno njihovim psihološko-kognitivnim sposobnostima, a načelno možemo tvrditi da nije. Mi iz prakse znamo da i dio djece koji je bio zrelo za upis u prvi razred pokazuje nezrelost i probleme u trećem ili petom razredu. Ovo nije tehničko pitanje, nego ozbiljan problem svih znanosti koje se bave djetetovim razvojem, biološkom, psihološkom i kognitivnom strukturom čovjeka, odnosno djece. Problem je i taj što po nekim mjestima i gradovima veliki broj djece nije obuhvaćen dječjim vrtićima. Nijemci su ponovo vratili trajanje s 13 na 12 godina. Mi smo među rijetkima koji imaju 8 godina OŠ, ali valja prije produljenja na devet stvoriti i uvjete za to, a to je i program i prostor i sredstva.

5. Terenska nastava tjedan, dva i do mjesec dana

To je samo lijepa želja i neozbiljnost jer je to zaista neprovedivo iz više razloga. Problem su financijska sredstva, organizacijska, psihologijsko-razvojna, kognitivna. Izgleda da predlažućima nije uopće jasno zašto se sadržaji nastavnih predmeta trebaju i raspoređuju rasporedom sati po danima, tjednima, mjesecima te po godinama. Zašto se u rasporedu sati kombiniraju u jednom danu teži i lakši predmeti te u tjednu simetrična izmjena predmeta od tri, dva ili četiri sata itd.? Zar još netko misli da bi dijete u nekom razredu osnovne škole iz svakoga predmeta na početku godine trebalo i moglo svladavati gradivo s kraja godine? Naš je školski sustav uglavnom baziran na metodi učenja koncentričnim krugovima. To ima svoje opravdanje. Tjedan ili dva terenske nastave na kraju nastavne godine u lipnju ne može se realizirati jer je po Zakonu to vrijeme rezervirano za produženu nastavu za one učenike koji imaju negativne ocjene. Dakle, došlo bi do kolizije, a i to bi se nekako moglo riješiti, ali težih nerješivih problema.

Mi već organiziramo u tijeku nastavne godine dan, dva ili tri terensku nastavu pa u razrednoj nastavi školu u prirodi i pet dana. Sve je veći broj roditelja koji to ne mogu izfinancirati. Tko od učitelja može izbivati iz svoje obitelji dva, tri ili četiri tjedna koliko nam nude nadobudni reformatori. Škole nemaju novca za to ni za učenike ni za učitelje i profesore (dnevnice). A na jednoj raspravi o tomu na pitanje odakle novac za to, hoće li ga osigurati MZOS-a ili lokalna uprava, voditeljica slavodobitno i samouvjereno odgovara: „Škola iz vlastitih sredstava“. Nastao je smijeh. A u školama dežuraju učenici, što je nedopustivo, umjesto zaštitara. Tko dežura u ostalim državnim ustanovama kao što su Elektra, Plinara, Ina, Hrvatske šume, Hrvatska narodna banka itd. Sramota!

6. Ukidanje brojčanih ocjena

Ukidanje brojčanih ocjena na polugodištu već se potvrdilo kao besmislica i antipedagoški čin s teškim posljedicama. Ocjena ima informativnu, motivirajuću, korigirajuću i društvenu funkciju. Motivacija je atrofirala. Manje se uči, manje se zna i dalje imamo hiperinflaciju odličnih ocjena i učenika. Koji je smisao toga? Ništa se dobra nije s time postiglo. Uočen je obrnuto proporcionalan efekt, kvaliteta znanja je niža a pritisci na ocjenjivače sve veći za visoke ocjene. Od više stotina učenika s kojima smo o tomu razgovarali još niti od jednoga nismo čuli da je to za njih bolje. Mi imamo sustav praćenja i ocjenjivanja znanja učenika pomoću opisnog praćenja i brojčanog ocjenjivanja. Što je manji broj stupnjeva pozitivnih ocjena to je ocjenjivanje ne preciznije, nepravednije, ne objektivnije i obrnuto. Prijedlog „CKR“-a da u prvom i drugom razredu bude opisno ocjenjivanje s tri stupnja: „potrebna podrška“, „ostvareni odgojno-obrazovni zadaci“ i „iznimno“ predstavlja degradaciju struke i nasilno trpanje i ujednačavanje učenika različitih sposobnosti pod zajednički nazivnik. Ta tri stupnja su toliko široka, neodređena i rastezljiva da na primjer u drugom stupnju može biti 60 ili 75% učenika. Naći će se u istoj kategoriji učenici koji zaslužuju i trojku i

čtvorku i manje i više od toga. „Iznimno“ - samo po sebi nije ni odlično ni loše, a netko može znati iznimno loše i iznimno dobro, iznimno manji i iznimno veći dio gradiva. Ako postoji iznimno znanje, postoji li i iznimni sadržaji? Znaju li učenici iznimno iznimnoga ili ne iznimnoga gradiva? Podršku trebaju mnogi prosječni učenici, a ne samo oni koji su na ili ispod granice između prvoga i drugoga stupnja ako uopće možemo govoriti o stupnjevima pedagoški neosmišljenih triju kategorija. Te konstrukcije uopće ne djeluju motivirajuće. Iz ovih nekoliko primjera vidi se besmisao takva tri stupnja ili kategorije ocjenjivanja, oni ne zadovoljavaju glavne karakteristike funkcije ocjene.

7. Kurikul za djecu s posebnim potrebama

Nasilno integriranje neke djece s teškoćama u razvoju u redovne škole i programe za neke učenike nije napredak nego njihovo stagniranje, jer se u nastavi ne može primjereno s njima raditi jednostavno iz razloga što učitelji i profesori nisu za to ni osposobljeni niti je to u njihovim kompetencijama. Još se u Kurikulu predlaže da se njima ne bave za to educirani kadrovi, nego se pokušava besmisleno nametnuti problem na razinu škole da bi se svi u školi s njima bavili. Neka se s njima bave oni čije je to područje rada i povjerenstva za utvrđivanje psihofizičkog stanja djece, a ostali samo onoliko koliko je to u svezi s njihovim nadležnostima. Među takvom djecom ima i takvih čije su sposobnosti tolike da ne mogu naučiti ni nekakav minimum minimuma za dvojku. Ako u razredu takvi prolaze, komu se onda od neusporedivo boljih od njih može dati dvojka ili jedinica. Roditelji takve djece u pravilu su jako osjetljivi i ne vole da se u razredu uočava razlika između učenika s prilagođenim i redovnim programom, a to je nemoguće od učenika sakriti. Neprirodno ponašanje ne će nikomu biti od pomoći. Za nadarene učenike postoji dodatna nastava i program kojeg donosi ministar, ali ipak za njih treba činiti nešto više nego do sada i to na razini MZOS-a a ne škole.

8. Izbacivanje nacionalnih pisaca i lektire te povijesti

Na temelju kurikula za hrvatski jezik, popisa autora i lektire, rasprava i televizijskih emisija te reakcija sveučilišnih profesora i Hrvatskog društva književnika kristalno se jasno može razabrati da je učinjen pravi skandal, ne samo sa aspekta struke, nego i u političkom kontekstu. Struka je to već osudila, nadajmo se da će i politika iznijeti svoj sud o tomu. U hrvatskoj povijesnoj, kulturnoj i jezičnoj baštini te nacionalnim i vjerskim obilježjima postoje svetine koje moramo zaštititi od onih kojima one ništa ne znače. Izbacivanje svjetskih i hrvatskih pisaca poput Marka Marulića te njihovih djela, smanjivanje nacionalne povijesti, izbacivanje biblijskih tema iz lektire, izvrtanje teza o početku domovinskog rata, prikazivanje agresije na Hrvatsku kao građanski rat sasvim dovoljno govori o onima koji iza toga stoje. Nije to slučajno. Što nam nude?

Umjesto Judite, Dubravke, Suza sina razmetnoga, Ribarskog prigovaranja i drugih vrijednih književnih djela koja hrvatski narod od 15. stoljeća nadalje ravnopravno predstavljaju među najvećim europskim narodima, podmeću nam uličarsku razinu nemoralnog srama i stida nastranoga i vulgarnoga autora „Anđela u ofsajdu“ u kojem zagovara seksualno življavanje, oralni seks starijih ljudi s maloljetnicom, pedofiliju, sadizam, seksualne nastranosti, nemoralni razvrat te ispraznost i besmisao života. Njihov kriterij je vrlo prepoznatljiv., pozivaju se na „užitak u čitanju“ i „životno iskustvo učenika“, a pod tom krinkom nude sadržaje: o silovanju dječaka, o grupnom seksu pedofila s maloljetnicom, kako vampir ispija krv, kako se šiva odjeća od oderane ženske kože, morbidne opise ubijanja, piljenja djevojčice itd. Zagovaraju lijevo orijentirane pisce i djela, a domoljube i desno orijentirane književnike ignoriraju. To je vulgarizam i primitivizam. Profesorice hrvatskoga jezika iz HKDPD-a napisale su između ostalog o kurikulu i ovo: „Na popisu su djela mračne atmosfere, ispunjena nihilizmom i zlom, pesimizmom i bolesnim, mračnim likovima. Kakve će čitateljske sklonosti razviti učenici na temelju takvih djela? Ili je cilj odgojiti mazohiste, skeptike, pesimiste i čitatelje pornografske, okultne i nihilističke literature?“. Možda su „kurikularci“ mislili da te sadržaje ne će nitko provjeravati pa su bili sigurni da su na dobrom putu izbacivanja iz književnosti svega onoga što ima nacionalno i vjersko obilježje te da nam umjesto toga nametnu, njima omiljene, jednournne ideološke, hedonističke, „znanstvene“ i „moralne“ sadržaje i autore prostake kojima neki pojedinci i skupine već neko vrijeme truju i nastoje razoriti brak, obitelj i hrvatsko društvo te njegovu povijest, kulturnu baštinu, jezik, obrazovanje i znanost. Znamo da oni nisu toliko moćni, ali im se ipak mora reći: Dosta je! Dobro je da je to na vrijeme identificirano i da je stvorena kritička svijest otpora među hrvatskim intelektualcima. Jedno od najbitnijih obilježja europske kulture jest vraćanje svojim velikanima i njihovim djelima, a zar ćemo mi Hrvati prepustiti svoje velikane zaboravu i onima koji se hrane naprijed navedenim smećem. Zaštitimo hrvatsku književnost od takvih takozvanih književnika, a učenike od autora bezumlja, destrukcije i patoloških noćnih mora.

9. Poduzetništvo u dječjim vrtićima i školama

Uz sedam međupredmetnih tema koje potiskuju redovnu nastavu i povećavaju didaktički materijalizam, a time i opterećenost učenika, zaista ne vidimo smisla ni opravdanja da se djecu u toj vrtićkoj dobi i razrednoj nastavi još i s time gnjavi. To je potpuni pedagoški promašaj izvan njihova interesa i svrhovitosti. I kada bi postojao nekakav smisao tko će i kada sve to realizirati. To je zaista deplasirano. Zaštitimo djeci djetinjstvo, vratimo im vrijeme za igru, bezbrižnost i osmijeh na licu. Zaštitimo ih od svih pomodnih nasrtaja i manipulacija svijeta odraslih pa i od politike i poduzetništva.

10. Učiti kako učiti

Pedagoška tema koja učenicima jako nedostaje, a toliko im je potrebna i može biti od izuzetno velike koristi u svakodnevnom radu. Obrađena je na razini deskriptivne metode i ima neoprostivo veliki nedostatak. Bar pedagozi koji o tomu mnogo znaju s punim pravom su očekivali da će ponuditi konkretne pristupe, metode i tehnike kako učiti svaki pojedini nastavni predmet. To učenici trebaju. Temeljni dio ove teme ostao je neobrađen, a učenici zakinuti za jedno veliko pravo da ih naučimo kako učiti.

11. Vjeronauk katolički

Smatramo da je u kurikulumu previše vremena i pozornosti dano temama građanskog odgoja i upoznavanju drugih religija, a nauštrb vlastite, kojima su potisnuti i izbačeni neki relevantni sadržaji katoličkog vjeronauka. Nemamo ništa protiv nekih građanskih vrijednih sadržaja, još manje protiv drugih religija, ali odnos bi trebao biti proporcionalan ili bar otprilike blizak onomu koliko drugi nastavni predmeti u svom području obrađuju građanski odgoj i koliko druge religije posvećuju vremena proučavanju katoličke vjere. Podržavamo korelaciju između vjeronauka i građanskog odgoja, ali u razumnim granicama, oni i te kako imaju zajedničkih tema. Međutim, kurikulum katoličkog vjeronauka ostavlja dojam da je zapostavljen i pretrpan sadržajima koji bi u ovom području trebali imati funkciju veće sekundarnosti. Radna grupa izrade Kurikula vjeronauka morala je proučiti i kurikule nekih drugih predmeta, upoznati koje sadržaje građanskog odgoja oni obrađuju, te i s njima imati korelaciju pa ne obrađivati u vjeronauku i one sadržaje koji se ponavljaju u tim kurikulumima ili ne bar u tolikoj mjeri. Čini nam se da neki pojedinci opterećeni lažnim liberalizmom unutar Crkve, nadajmo se nesvjesno, ali olako prelaze preko vrlo upitnih odluka o toliko značajnim pitanjima vezanim za program vjeronauka u školama. Kurikul katoličkog vjeronauka ne bi smio biti koš u koji će drugi predmetni kurikuli odlagati sve ono što ne žele staviti u vlastiti koš. Ovo je prvi korak, možda u drugom prepustimo jedan od dva tjedna sata tko zna komu ili čemu. Opreznost je majka mudrosti.

12. Zdravlje i građanski odgoj i obrazovanje

Sa zdravstvenim odgojem smo već imali ozbiljnih problema za vrijeme smijenjenog ministra. Smatramo da je zdravlje, prehrana i odnos prema vlastitom tijelu u nekim postojećim nastavnim predmetima izuzetno dobro obrađeno. Škole redovito surađuju sa školskim liječnicima i provode preventivne programe tako da zaista nemamo potrebu dodatno se opterećivati time. Zdravlje u nekim dijelovima sadrži i neprihvatljive odrednice i postupke sa znanstvenog i moralnog aspekta koje se odnose na početak života, na pravo na život od začeća, na nuspojave i posljedice neodgovornog ponašanja, na bolesti istospolnih partnera o kojima se učenicima ne daju egzaktni podaci, a oni su zabrinjavajući. Istina, u školama i sadržajima o zdravlju nema onih prekrivenih i zakamufliranih dijelova koji se ne zasnivaju na znanstvenim postignućima već na ideologijama isključivosti, otuđenja i amorala.

Građanski odgoj i obrazovanje su također već čitav dugi niz godina prisutni u školama. O dječjim i ljudskim pravima koja su artikulirana u konvencijama i deklaracijama, o toleranciji i demokraciji, o pluralizmu, suživotu u različitosti, pravima manjina itd. učenici su jako dobro upoznati. Međupredmetna tema Građanski odgoj i obrazovanje koji nam se nudi u materijalima „CKR“-a u nekim dijelovima i stavkama nameće uime lažne ravnopravnosti štetne odrednice rodne ideologije, ograničava ustavna prava i slobode roditelja učenika, ignorira interese, prava i slobode većine građana podređujući ih slobodama pojedinaca i manjina, nameće jednostrani svjetonazor na svijet, ne poštuje pluralizam, manipulira s određenjem i pravima istospolnih zajednica i braka kao zajednice žene i muškarca, nameće pojave u društvu od 0,01 posto većini koju predstavlja 95 posto građana te

interese većine podređuje manjini. Rodna ideologija, sa znanstvenog aspekta i s vrijednosnog nije prihvatljiva: ni biologija ni medicina niti bilo koja znanost još uvijek nije dokazala da je anus spolni organ pa sve što se temelji na tim „vrijednostima“ treba imati status i tretman sukladno tomu, a ne poistovjećivati i izjednačavati različite pojave, postupke i skupine s bračnom zajednicom. Brak je ustavna kategorija kao zajednica žene i muškarca i ona je jednostavno drugačija od istospolne zajednice po fiziologiji, funkciji svrhovitosti pa je prirodno različito nazivati različitim nazivima. Znanost je dokazala da je spol određen genetski X i Y kromosomima pa je svaki drugi pokušaj određivanja spola neznanstveno i nemoralno nasilno nametanje i lažno obmanjivanje učenika. Nikoga ne osuđujemo, ali djeca imaju pravo na istinu. Nedopustivo je i neprihvatljivo da nas profesore i učenike netko pokušava indoktrinirati neznanstvenim tumačenjem znanstvenih postignuća u biološkoj evoluciji i genetici. Znanstvene zakonitosti su iznad ideoloških i političkih ograničenosti, manjkavosti, pristranosti, interesa, manipulacija i zabluda.

Ono što je posebno nedopustivo za maloljetnu djecu školske dobi jeste pozivanje nevladinih i udruga takozvanog civilnog društva da djeca sudjeluju „u akcijama sprječavanja nedemokratskih postupanja vlasti“. Škola i djeca ne smiju biti sluškinje dnevne politike. Budemo li djecu vodili na ulice, bojimo se da ćemo ih teško vratiti u škole, a djeci je mjesto u školi a ne na ulici. Nekima su usta puna demokracije i ljudskih prava, pluralizma i različitosti, ali samo onda kada to traže od drugih za sebe. Kada se drugi pozivaju na ta ista prava u odnosu na njih, onda su isključivi, pristrani, autoritarni i nesnošljivi. Upravo nam takvi pokušavaju podmetati rog za svijeću i neke stvari pod bubrege, a prozirnu i isključivu demagogiju te materijalističko marksističku ideologiju i svjetonazor na svijet pod slobodu, prava, demokraciju i ravnopravnost. Vuk dlaku mijenja, ali ćud nikada. Prema tome, svi ovakvi i slični pokušaji indoktrinacije i podređivanja interesa učenika pristranim interesima političke borbe kakvu u nekim međupredmetnim temama nepromišljeno nameću takozvane nevladine udruge i civilna društva moraju školi i učenicima biti strani i tuđi. To je neprimjereno dobi učenika. Sukladno ustavnim odredbama upravo smo dužni zaštititi djecu, njihova prava i slobodu od takvih nasrtaja i političkih podjarmljivanja. Prisjetimo se samo kako nam je smijenjeni ministar rezao plaće i u to isto vrijeme slao, skupo plaćene, pojedince i grupice neobrazovanih aktivista (SSS), takozvanih civilnih udruga, da nam po školama drže „instrukcije“ o „zdravstvenom odgoju“ ili bolje reći o rodnoj ideologiji kojom smo trebali zabludivati učenike. Nije im to prošlo. Brzo su nestali iz škola kada su ih učitelji i profesori razotkrili i pokazali im da ne mogu tako neobrazovani predavati po školama i djecu na primitivan način lagati. Neke prikrivene intencije „CKR“-a također su brzo razotkrivene i sigurno ne će proći ni u školama, a nadam se niti u MZOS-a, kao ni u akademskoj zajednici.

U Hrvatskoj posljednjih godina mortalitet je mnogo veći od nataliteta. Godišnje se stanovništvo smanjuje za 17 tisuća. Među mladima je tisuće narkomana, alkoholičara, rastavljenih brakova, a oko 20 % školske djece živi samo s jednim roditeljem. Desetci tisuća mladih između 30 i 45 godina nisu oženjeni. Većina rastavljenih ponovo ulazi u brak. Hrvatska pomalo ali sigurno izumire. Što činimo? Nismo u kurikulumima naišli na prijedloge da se u srednjim školama uvedu obvezni sadržaji ili izborni predmet za pripremanje mladih za brak, odgovorno roditeljstvo i obitelj. Nismo primijetili u Poduzetništvu da se predlaže osnivanje Hrvatske banke koja će mladim bračnim parovima pomoći pogodno rješavati stambena pitanja i dr.. Alarmi zvone strašno, ali oni koji bi ih trebali čuti ostaju nijemi. Školski sustav je samo jedna od važnih karika u tom lancu, ali i on propušta priliku da na svom području djelovanja pridonese rješavanju tih gorućih pitanja hrvatskoga društva. „Cjelovita kurikularna reforma“ očito ni to ne vidi niti smatra shodnim i opravdanim po tim pitanjima poduzimati bilo što u sustavu. Njih muče neke druge „važnije“ preokupacije ideološke provinijencije koje su predmet ove kritičke opservacije.

Dokle birokratski apetiti rastu i da nemaju granica u školstvu ukazuje još jedan ružan primjer koji učitelje i profesore gura u robovlasničke odnose. Uz postojeću pedagošku dokumentaciju „kurikulci“ bi htjeli uvesti Mape za posebno praćenje i vrednovanje međupredmetnih tema za svakoga učenika. Apsurdno, suludo, nestručno, provokativno, cinično, gnjusno i na svu sreću, profesori tvrde, neprihvatljivo i neprovedivo! Uzalud vam trud svirači. Učitelji i profesori nisu stoka koju će te neprestano tovariti glupostima i gaziti im ljudsko dostojanstvo i profesionalni ponos. Njihova je poruka „CKR“ –u : „ Dosta je“!

Z A K L J U Č C I

1. Deficit demokracije, tolerancije, pluralizma, suživota različitosti, međusobnog uvažavanja u hrvatskom društvu vapi za promjenama pa i u školskom sustavu zbog nagomilanih ne samo stručnih problema. Nitko nije protiv kurikularnih promjena, ali kakve i koje promjene? Stručno opravdane, konstruktivne, opće prihvatljive i konsenzualne ili nestručne, politički i ideološki nametnute, destruktivne i štetne?
2. Budući je s velikim brojem činjenica potkrijepljeno da „CKR“ zaista nije cjelovita i reforma, nego kozmetičko šminkanje, a dijelom lutanje i traženje krivoga cilja, smatramo nužnim obuhvatiti u daljnjem radu kurikularnih promjena i sve one relevantne sastavnice koje su navedene u 12 točaka u ovoj analizi.
3. S obzirom na sve kritike u stručnim raspravama i medijima smatramo poželjnim i opravdanim proširiti sastav „ekspertne grupe“ sa znanstvenicima iz „STEM“ i dr. područja, a neke pojedince koji nisu opravdali ukazano im povjerenje isključiti iz daljnjeg rada kao i pripadnike samo jedne političke stranke koji su očito imali negativan utjecaj na izrade kurikula. Ako netko misli da u tom timu trebaju biti i predstavnici politike, onda je nužna ravnoteža. Plediram iz više razloga za struku, a politika će i onako na kraju dati svoj sud o svemu te prihvatiti ili odbaciti projekt. Struku valja povjeriti eminentnim stručnjacima.
4. „CKR“ nije poštivao ciljeve odgoja iz Zakona, čl. 4.: „razvijati učenicima svijest o nacionalnoj pripadnosti, očuvanju povijesno-kulturne baštine i nacionalnog identiteta“. Neki kurikuli i međupredmetne teme opterećeni su neznanstvenim pristupom i destruktivnom ideologijom i politikom od kojih ih treba očistiti i zaštititi.
5. Ovakvu ponuđenu parcijalnu i nestručnu kurikularnu reformu mora se odgoditi bar na godinu dvije i tek onda postupno i eksperimentalno uvoditi u škole. „CKR“ nije ponudila nastavne sadržaje i ostavila je otvorenim i nedorečenim stotine pitanja na koja se mora dati odgovore prije nego se krene u realizaciju u školama. U protivnom srljat ćemo grlom u jagode nepripremljeni kao što se improvizira posljednjih mjeseci i iz dana u dan poslije burnih kritika nadopunjava manjkavost i ispravljaju greške „CKR“-a.
6. Sve kritike „CKR“-a treba proanalizirati i sve ono što je od koristi, dobrodošlo, konstruktivno i pozitivan prinos kvalitetnijem školskom sustavu ugraditi u predmetne kurikule, a sve ono što je opravdano i argumentirano doživjelo ozbiljne kritike izbaciti. To treba povjeriti posebnom oformljenom stručnom timu koji će na kraju upoznati pedagošku javnost s rezultatima. Zbog sukoba interesa i stručne objektivnosti to se ne smije prepustiti okrnjenoj „ekspertnoj grupi“.
7. Voditelji „CKR“-a često su mahali i branili se od kritika da je sudjelovalo 450 nastavnika, učitelja i profesora. Nikada nisu navodili njihove stručne reference, objavljene radove, istraživanja s tih područja. Kineza je 1.350.000.000 a Hrvata 5.000.000, ali mi smo bolji od njih i u nogometu i u vaterpolu, i u košarci i u rukometu i u . . . Mišljenja ljudi iz prakse uvijek su dobro došla, ali bez znanstvene vertikale nedostatna.
8. Na mnogim raspravama bilo je vrlo snažnih kritika „CKR“-a, a na nekim su organizatori sa svojim uzvanicima davali a priori podršku reformi a da nisu naveli niti jednu jedinu zamjerku uratku od 3700 str. Vrlo je to indikativno. Ne možemo se oteti dojmu da ni dio materijala nisu uopće pročitali. Za pretpostaviti je da će netko i njih iskoristiti i uključiti ih u „velike brojke“ podrške. Masovnost sama po sebi ne stvara kvalitetu, jaki pojedinci bilo to u znanosti ili drugim područjima vide što drugi ne vide i vuku naprijed.
9. HKDPD-a podržaje sve kritike pojedinih sveučilišnih profesora, profesora iz OŠ i SŠ, zaključke HAZU, zaključke rasprave na Sveučilištu u Zagrebu, zaključke s nekoliko fakulteta, sa Stručnih županijskih vijeća, zaključke raznih udruga, te objavljene u medijima, a osobito u Večernjem listu i Glasu Koncila.

Predsjednik HKDPD-a
mr. sc. Ivica Đaković

Autor je višegodišnji pedagog i ravnatelj u hrvatskom školstvu. Predsjednik je Hrvatskog katoličkog društva prosvjetnih djelatnika (HKDPD-a), osnivač je prvi predsjednik Hrvat. odg.-obraz. sindikata Partner – HOOS.